

Rīgas Centrālās bibliotēkas darba ar bērniem un jauniešiem 2011. gada pārskats

Darba ar bērniem un jauniešiem raksturojums Rīgas Centrālajā bibliotēkā un tās filiālbibliotēkās

Rīgas Centrālajā bibliotēkā (RCB) bērni un jaunieši ir viena no prioritārajām lasītāju grupām. RCB un 26 tās filiālbibliotēkās, un ārējā apkalpošanas punktā Bērnu klīniskās universitātes slimnīcā ir 22 atsevišķas bērnu nodaļas un papildus tām - 4 atsevišķas telpas mazuļiem, 2 pusaudžiem un 3 spēlēm un rotaļām, bet tajās RCB filiālēs, kurās ir nelielas telpas, ir izdalītas bērnu zonas.

Gada laikā notikušas vairākas būtiskas izmaiņas, kas ietekmējušas bērnu un jauniešu apkalpošanas kvalitāti - atvērta renovētās RCB Biķernieku un Jaunciema, Imantas filiālbibliotēkas, kurās gaišās un skaistās telpās ir izvietots kvalitatīvs krājums, veidots bērniem atbilstošs aprīkojums. Vairākās RCB filiālēs labiekārtotas bērnu nodaļu telpas (RCB Sarkandaugavas, Bolderājas filiālbibliotēkas un RCB filiālbibliotēka "Rēzna"), papildināts rotaļlietu un galda spēļu klāsts (RCB Čiekurkalna, Sarkandaugavas, Jaunciema, Juglas filiālbibliotēkas un RCB filiālbibliotēkas "Kurzeme", "Pārdaugava", "Vidzeme"). Pozitīvo izmaiņu darbs RCB turpinās – 2011. gada nogalē uzsākti remonta un telpu labiekārtošanas darbi Rīgas Centrālajā bibliotēkā (Brīvības iela 49/53) un RCB Šampētera filiālbibliotēkā, kur speciāli bērniem un jauniešiem top jauna nodaļa.

Foto: RCB Biķernieku filiālbibliotēkas bērnu zona

Foto: RCB Jaunciema filiālbibliotēkas bērnu nodaļa

Foto: RCB Imantas filiālbibliotēkas bērnu nodaļa

Darbā ar bērniem un jauniešiem 2011. gadā RCB īpaši tika akcentēta lasītprīka un radošuma veicināšana - RCB filiālbibliotēku līdzdalība Latvijas un starptautiskajās lasīšanas veicināšanas programmās, pasākumi RCB programmā "Ideju fabrika grāmatā", kuros mudinājām bērnus iepazīt aizraujošo un interesanto grāmatu pasauli (skat. "Pasākumi dažādām vecuma grupām"). Vairāk, kā iepriekš, tika veidoti pasākumi neorganizētām auditorijām, t.i. nevis klašu vai bērnudārzu grupām, bet visiem interesentiem. Centāties apliecināt bērniem, ka bibliotēkā ir interesanti ikdienā. Palielinājās regulāro (t.i. ar noteiktu periodiskumu - reizi nedēļā, mēnesī utt.) aktivitāšu skaits. Līdzīgi, kā iepriekš, akcentējām darbu ar skolēniem vasaras brīvlaika mēnešos - laikā, kad bērniem aktuāla kļuva brīvā laika pavadīšanas izvēle.

Uzteicams ir vairāku RCB filiālbibliotēku paveiktais, strādājot ar bērniem un jauniešiem, bet īpaša atzinība pienākas bibliotekāriem no RCB Bērnu literatūras nodaļas, RCB Čiekurkalna, Daugavas, Jaunciema, Ķengaraga, Mežciema, Pļavnieku, Sarkandaugavas filiālbibliotēkām un filiālbibliotēkām "Vidzeme", "Zvirbulis", "Zemgale". Par augsti profesionālu, aizrautīgu un pašizliedzīgu darbu ar bērniem un jauniešiem V. Caunes balvas saņemšanai tika izvirzītas RCB filiālbibliotēkas "Vidzeme" Bērnu nodaļas galvenās bibliotekāres D. Trakina un M. Briede.

Statistisko rādītāju dinamika ir dažāda - vērojams, ka no kopējā RCB lasītāju skaita vidēji 20 % - 30 % ir bērni un jaunieši. Raksturīgi, ka tajās RCB filiālbibliotēkās, kuras ir stradājušas ierastajā režīmā, nedaudz palielinājies bērnu līdz 18 gadiem skaits, tomēr skatāms būtisks apmeklējumu un dokumentu izsniegumu skaita samazinājums. Apmeklējumu skaits palielinājies ir tikai RCB filiālbibliotēkās, kas lasītājiem atvērta pēc remonta un

labiekārtošanas darbiem (RCB Jaunciema, Biķernieku un RCB filiālbibliotēkā "Pārdaugava"), kā arī RCB filiālbibliotēkā "Kurzeme" (atrodas netālu no RCB Imantas filiālbibliotēkas, kurā tika veikti remonta darbi).

	2011.g.	T.sk. bērni līdz 18 g. (2011.g.)	% bērni līdz 18 g. (2010.g.)	2010.g.	+ - ar 2010.g.
Lasītāju skaits	74234	20060	27 %	21019	- 959
Apmeklējums	971377	210490	22 %	246556	- 36066
Izsniegums	1722346	299038	17 %	377988	- 78950
Pasākumu skaits	1564*	1011	65 %		

* RCB filiālbibliotēku 2011. gada pārskatos sniegtie dati

Izvērtējot statistiskos rādītājus, jāņem vērā, ka RCB filiālbibliotēku darbu 2011. gadā būtiski ietekmēja vairāki faktori:

- bibliotēku slēgšana uz laiku remonta darbu laikā (RCB Bērnu literatūras nodaļa, RCB Šampētera filiālbibliotēka),
- bibliotēku slēgšana uz laiku, veicot krājuma inventarizāciju (RCB Grīziņkalna, Bišumuižas, Šampētera filiālbibliotēkas un filiālbibliotēka "Strazds"),
- bibliotēkas pakalpojumu klāsta samazināšanās – remonta laikā darbojas izsniegšanas punkts (RCB Imantas, Ziemeļblāzmas filiālbibliotēkas),
- darba laika izmaiņas (samazinātas atvērības stundas) atsevišķās filiālbibliotēkās vasaras periodā.

Aplūkojot atsevišķu filiālbibliotēku darbu, ir jāveic padziļināta analīze un jāņem vērā daudzi faktori (atrašanās vieta, tuvu esošo izglītības iestāžu skaits, kopējā bibliotekāru noslogotība utt.). Tomēr, lai uzlabotu darbu, jāskatās arī pieļautās kļūdas un jācenšas tās novērst.

Veikta bibliotekāru skaita, gada laikā organizēto pasākumu skaita un statistikas datu procentuālā izpēte (skat. "Pielikums Nr.1"). Vērojamas RCB filiāļu bibliotekāru noslogojuma atšķirības, piemēram, 2 filiālbibliotēku salīdzinājums, kur abās darbu ar bērniem veic 2 bibliotekāri. Vienā no tām gada laikā bērniem tika organizēti 45 pasākumi, šajā bibliotēkā vērojams zems bērnu apmeklējuma rādītājs - tikai 18 % no kopējā apmeklējumu skaita, bet otrā – 116 pasākumi un apmeklējuma rādītājs bērniem - 38 %. Skatāms - jo lielāks ir novadīto pasākumu bērniem skaits uz vienu bibliotekāro darbinieku, jo procentuāli lielāks ir bērnu apmeklējums. Jaunus lasītājus mazāk izdodas piesaistīt tiem, kuri biežāk organizē pasākumus bērnodārzu bērniem, bet maz strādā ar skolēniem, kā arī tiem, kuri pasākumus gada laikā rīko bieži, bet tajos piedalās tikai viena auditorija – kāda konkrēta klase (piemēram, kādas skolas 4a klase) vai bērnodārza grupiņa.

Aplūkojot bērnu vecuma grupas – pirmsskolas vecums, 1.-4., 5.-8., 9.-12. klašu skolēni - vērojama procentuāli vienlīdzīga skolēnu aktivitāte, kas varētu norādīt, ka netiek zaudēta interese par bibliotēku, bērnam pieaugot (skat. diagrammu). Joprojām neliels ir pirmsskolas vecuma bērnu skaits, kaut gan mazuļi ir bieži viesi bibliotēkās. Tas skaidrojams ar to, ka pārsvarā vecāki izdevumus noformē uz sava vārda.

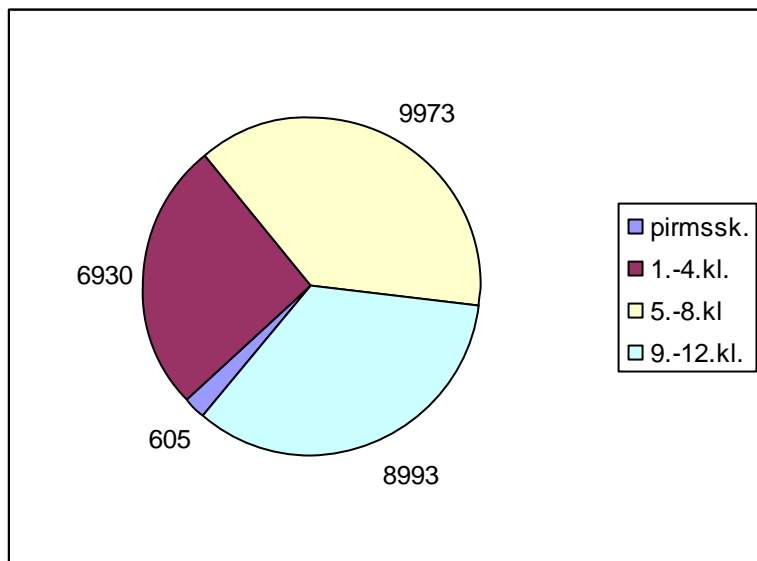

Diagramma: RCB bērnu līdz 18 gadiem vecuma grupas

Metodiskā un konsultatīvā darba organizācija

RCB metodisko un konsultatīvo darbu veic Bibliotēku dienests. Galveno bibliotekāru atbildības lokā ir sadarbības ar izglītības iestādēm, lasītāju apkalpošanas automatizētā vidē (S.Brežinska) un darba ar lasītāju grupām, t.sk. bērniem un jauniešiem, (I.Stranga) pilnveidošana. Gada laikā veikti vairāki pasākumi, lai uzlabotu RCB darba ar bērniem un jauniešiem kvalitāti:

- darbs ar RCB bērnu mājaslapu (www.rcb.lv/kids) - materiālu izstrāde, to publicēšana (pamata sadaļām reizi mēnesī, aktuāliem pasākumiem pēc nepieciešamības), konkursu un aptauju veidošana (I.Stranga);
- starptautisko un nacionālo lasīšanas veicināšanas programmu organizēšana, koordinācija, vadība - "Ziemeļvalstu bibliotēku nedēļa", LNB lasīšanas veicināšanas programma "Bērnu žūrija" (I.Stranga);
- RCB radošo aktivitāšu programmas "Ideju fabrika grāmatā" veidošana, organizēšana, koordinēšana, vadība (I.Stranga, S.Brežinska);
- metodisko materiālu izstrāde – "Tematisks plāns bibliotekārajām stundām Rīgas Centrālajā bibliotēkā" (S. Brežinska), "RCB radošo aktivitāšu programma "Ideju fabrika grāmatā" : Idejas pasākumu un aktivitāšu rīkošanai" (I.Stranga, S.Brežinska), "Pasākumi RCB Bērnu mājaslapas popularizēšanai" (I.Stranga), "RCB bērnu literatūras krājuma atspoguļošana elektroniskajā katalogā un marķēšana" (I. Stranga) ;
- RCB darba grupa (pārstāvji no atsevišķām RCB filiālbibliotēkām) par aktualitātēm darbam ar bērniem un pusaudžiem "Bērnu krājuma šifrēšana" un "Vai RCB krājumā nepieciešamas datorspēles?" (I.Stranga), "Sadarbība ar skolām" (S.Brežinska) 13.oktobris;
- dalība darba grupās – renovēto bibliotēku labiekārtošana, RCB Komplektēšanas padomes sēdes (I.Stranga)
- publicitātes materiālu izgatavošana – plakāti (A.Pitrāne, S.Brežinska, I.Stranga);
- informatīva sadarbība ar visām 125 Rīgas pilsētas pašvaldības skolām, no kurām tieša sadarbība ir ar 61 skolu bibliotekāriem – informēšana par aktuālākajiem pasākumiem RCB filiālbibliotēkās; LNB aktivitātēm bērniem un jauniešiem, konferencēm,

semināriem, Net-Safe Latvia Drošāka interneta centra par piedāvātajiem pasākumiem, grāmatu izdevniecību jaunumiem u.c. (S.Brežinska);

- konsultatīvais atbalsts RCB bibliotekāriem - regulāras individuālas RCB bibliotekāru konsultācijas darba ar bērniem pilnveidošanai.

"IDEJU FABRIKA GRĀMATĀ"

Foto: Radošas nodarbības RCB filiālbibliotēkā "Vidzeme"

Foto: Radošs darbs RCB filiālbibliotēkā "Zemgale"

Tālākizglītības pasākumi RCB bibliotekāriem ar vieslektoru piedalīšanos (D. Bērziņa):

- "Kā veidot attiecības ar pusaudžiem" (14.aprīlis), lektore V.Sauka;
- apmācību seminārs "Drošība internetā" (18.maijs), lektori - Drošāka interneta centra (Net-safe Latvia) pārstāvis un Valsts bērnu tiesību aizsardzības centra psihologs;
- "Labais! Baigi čoini! Kā dabūt jauniešus uz bibliotēku?" (31.augusts, piedalās 10 RCB filiālbibliotēku pārstāvji), organizatori - Gētes institūts Rīgā, LNB Bērnu literatūras centrs.

RCB bibliotekāru informēšana par pārmaiņām profesionālajos jautājumos Latvijā un pasaulē:

- RCB bibliotekāru apmācības – "Lasītāju apkalpošana. Darbs ar lasītāju grupām" 31.marts (I.Stranga);
- nodarbība - prezentācijas "Pedagoģiskais darbs ar skolēniem publiskajā bibliotēkā – LNB tālākizglītības pasākuma atreferējums" un "Praktiskajā seminārā "Labais! Baigi čoini! Kā dabūt jauniešus uz bibliotēku? apgūtais" 24.oktobris (I.Stranga);

Metodiska palīdzība un atbalsts saņemts no Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centra.

Bērnu un jauniešu literatūras krājuma veidošana un papildināšana

Komplektēšanas darbs RCB notiek atbilstoši "RCB krājuma attīstības un komplektēšanas koncepcijai 2008.-2012.g.". Kvalitatīva krājuma veidošanai reizi mēnesī notiek RCB Komplektēšanas padomes sēdes, kur izvērtējumam paredzēto izdevumu sarakstā ir iekļautas bērnu izdevumu sadaļas pa vecuma grupām, lai katrai no tām varētu piedāvāt jaunākās literatūras klāstu. 2011.gadā iepirkti visi Latvijas lielāko izdevniecību piedāvātie izdevumi bērniem un jauniešiem latviešu valodā, t.sk. visi lasīšanas veicināšana programmas "Bērnu žūrija" kolekcijas izdevumi. Gada laikā tika akcentēta filiālbibliotēkās pieprasīto un trūkstošo nozaru izdevumu iegāde krievu valodā. Komplektējot tika ņemts vērā princips – vismaz viens oriģinālliteratūras izdevuma eksemplārs katrai RCB filiālei, bet literatūrai svešvalodās - proporcionāls eksemplāru skaits no tematiskās kopas klāsta. 2011. gadā RCB bērniem un jauniešiem abonēti 42 periodiskie izdevumi (nosaukumi), no tiem latviešu, vācu

un angļu valodās ir 23 (t.i. vidēji 3-6 izdevumi katrā RCB filiālbibliotēkā), bet krievu valodā - 19 (t.i. vidēji 1-3 izdevumi katrā filiālbibliotēkā). 2011. gadā veikts lielāks CD un DVD iepirkums, iegādātas pasakas, piedzīvojumu, animācijas filmas. Vairākas RCB filiālbibliotēkas 2011. gada darba pārskatos norāda, ka grāmatu klāsts bērniem un jauniešiem ir atbilstošs viņu interesēm un pieprasījumam.

Strādājot ar bērnu literatūras krājumu, 2011. gadā būtiski tika samazināts bērnu lasītavas izdevumu (t.i. neizsniedzamo līdzņemšanai) izdevumu skaits. Novietojot šos izdevumus bērnu abonementa krājumā kopējā kārtojumā, veikta to marķēšana.

Lai uzlabotu bērnu izdevumu (5.-8. kl. daiļliteratūra, visi bērnu nozaru izdevumi) meklēšanas iespējas elektroniskajā katalogā, tika veidota sapulce - darba grupa, kurā piedalījās vairāku RCB filiālbibliotēku pārstāvji un RCB Komplektēšanas nodaļas darbinieki. Tika lemts par nepieciešamajām norādēm elektroniskajā katalogā, to ievadīšana tiks uzsākta 2012.gadā.

Izdevumu skaits pēc RCB summārās uzskaites grāmatas (fiksēts tikai B un J nodaļu izdevumu skaits, tāpēc iespējama tikai šo datu analīze).

	2011.g. saņemto (iepirkto) fizisko vienību skaits	2010.g. saņemto (iepirkto) fizisko vienību skaits	± ar 2010.g.	2011.g. finansu līdzekļi (Ls)
Fizisko vienību kopskaits RCB	25 674	38 199	- 12 525	127 880,88 Ls
Pirmsskolas vec. bērniem	2199	1431	+ 768	6688,71 Ls
1.-4.klase	1630	1906	- 276	6004,28 Ls
Kopā (pirmsskolas+ 1.- 4.kl.)	3829	3337	+ 492	12 696, 99 Ls

Uzziņu darbs, informācijas pakalpojumi, informācijas prasmju un iemaņu attīstīšana

Daudzveidīga informācija par kādu noteiktu tematu visbiežāk ir nepieciešama skolēniem un studentiem mācību procesā. Viņi visvairāk izmanto dažādus avotus informācijas iegūšanai - RCB krājumu, Latvijas publisko bibliotēku elektroniskos katalogus, autorizētās datubāzes, interneta resursus u.c. Ne reti skolēnu prasmes iegūt, atlasīt un novērtēt informāciju ir nepietiekamas, tāpēc RCB filiālbibliotēkās tika veidotas **bibliotekārās stundas** – dažās filiālēs bija izstrādāts secīgs plāns informācijprasmes apgūšanai, citās - atsevišķas nodarbības. Bieži bibliotekāro stundu atsevišķi elementi tika izmantoti bibliotēkas iepazīšanas ekskursijās, kā arī tematiskajos pasākumos. Raksturīgi, ka šie pasākumi bija veidoti,

Foto: Viktorīna par RCB bērnu mājaslapu RCB filiālbibliotēkā "Zemgale"

Foto: RCB filiālbibliotēkas "Vidzeme" iepazīšana

izmantojot daudzveidīgas metodes, tie bija atraktīvi un interesanti. Mazākajiem bērniem tika stāstīts par grāmatu daudzveidību, par izdevumu kārtojumu bibliotēkā, ievērojot alfabētu, un par to, ka grāmatas ir jāsaudzē (RCB Bērnu literatūras nodaļa, RCB Sarkandaugavas, Pļavnieku filiālbibliotēkas un RCB filiālbibliotēkas "Pārdaugava", "Zvirbulis"). Skolēni uzzināja, cik interesanta un nozīmīga ir uzziņu literatūra, iepazīna bibliotekāra profesiju un bibliotēku vēstures aizraujošās lappuses, kam ne reti sekoja arī praktiski veicami uzdevumi – viktorīnas, komandu sacensības, grāmatzīmju veidošana u.c. (RCB Grīziņkalna, Sarkandaugavas filiālbibliotēkas un RCB filiālbibliotēka "Rēzna"). Populāras bija praktisko zināšanu un iemaņu apguves stundas - "Kā tu orientējies interneta portālos un vietnēs?" (RCB filiālbibliotēka "Rēzna"), "Wikipēdijai -10", "Ģeogrāfiskās kartes bērniem" (RCB Daugavas filiālbibliotēka), "Bibliotēkas virtuālās iespējas : Meklē un atrodi datubāzē Letonika.lv" (RCB Grīziņkalna filiālbibliotēka) u.c.

Tikai dažās RCB filiālbibliotēkās 2011. gadā turpināta **tematisko mapju** veidošana, jo lasītāji pārsvarā informāciju meklē internetā un datubāzēs. Vairāk pieprasītas ir bijušas novadpētniecības tematiskās mapes, tās galvenokārt tika izmantotas, rakstot projekta darbus skolās. Pieprasītas bijušas arī mapes, kas veidotas par populāriem tematiem, tās bija ne tikai labs palīgs uzziņu sniegšanā, bet arī teicams atbalsts izstāžu veidošanā - "1991.g.notikumi", "Masku gatavošana", "Mitoloģijas tēli" u.c. (RCB Pļavnieku filiālbibliotēka); "Karjera un izglītība", "Kur iet mācīties?" (RCB filiālbibliotēka "Strazds"); "Sveiks un vesels", "Bērns pieaugušo pasaulē" u.c. (RCB filiālbibliotēka "Pūce"), "Gadskārtu ierašas" (RCB Jaunciema filiālbibliotēka) u.c.

Labāk iepazīt bērnu rakstnieku veikumu rosināja **bibliogrāfiskie saraksti** par V.Rūmnieku, Ē.Kūli un darba lapas par U.Ausekli, V.Rūmnieku (RCB filiālbibliotēka "Vidzeme"). Noderīgi bijuši **interneta adrešu saraksti** par Latvijas dabu un bērnu drošību dabā, drošību interneta vidē, par bērnu brīvā laika pavadīšanas iespējām tuvākajā apkaimē, rotu darināšanu (RCB filiālbibliotēka "Vidzeme").

Lai iepazīstinātu bērnus ar jaunieguvumiem, veidotas PowerPoint prezentācijas (RCB filiālbibliotēka "Vidzeme"), sastādīti jaunieguvumu saraksti (RCB Čiekurkalna, Jaunciema filiālbibliotēkas un RCB filiālbibliotēka "Zemgale"), organizēti jaunieguvumu apskati (RCB Sarkandaugavas, Ilģuciema, Ķengaraga filiālbibliotēkas un RCB filiālbibliotēkas "Zemgale", "Zvirbulis").

Dažreiz grūtības uzziņu darbā radīja tas, ka skolā apgūstamie temati jaunāko klašu skolēniem pēc satura un pēc piedāvājamās informācijas klāsta nebija atbilstoši šai vecuma grupai, bet gan vairāk piemēroti pieaugušo auditorijai, piemēram, "Pirmā reklāma", "Viss par Sniega cilvēku", "Kāda tehniska izgudrojuma vēsture" u.c. (RCB Čiekurkalna filiālbibliotēka), bet kā interesantākie uzziņu temati minēti - pogas vēsture (ar attēliem), Ziemassvētku vecīša vārds dažādās valodās, (RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēka) u.c.

Pasākumi dažādām vecuma grupām

2011. gadā RCB bibliotekāri aktīvi līdzdarbojās dažādās starptautiskajās, nacionālajās un RCB lasīšanas veicināšanas aktivitātēs, ne tikai organizējot un novadot pasākumus savās filiālbibliotēkās, bet arī kopā ar lasītāju – interesentu grupām apmeklējot lielākos bērnu literatūras popularizēšanas pasākumus Rīgas pilsētā.

Tradicionāli LNB lasīšanas veicināšanas programmā "**Bērnu žūrija**" tika iesaistītas visas RCB filiālbibliotēkas – pieteikumu līdzdalībai programmā aizpildīja 19 RCB filiālbibliotēkas un RCB ārējais apkalpošanas punkts "Saulaino dienu bibliotēka" Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā (BKUS), citas RCB filiālbibliotēkas programmā iesaistījās netieši, nodrošinot pakalpojumu – pieejamību "Bērnu žūrijas" grāmatām. Visās RCB filiālbibliotēkās 1 līdz 2 eksemplāros tika iegādāti visi kolekcijas izdevumi. Iesaistot bērnus programmā, pārsvarā strādāts individuāli ar katru žūrijas ekspertu, veicinot interesi par grāmatām, rosinot piedalīties, uzmundrinot turpināt dalību utt. Mazāk strādāts ar klašu kolektīviem, jo ne reti saņemts skolas pārstāvja (skolotāja, bibliotekāra) atteikums, dažreiz

skolas jau pašas bija iesaistījušās programmā. Līdz 1.februārim RCB iesniegtas vairāk kā 400 ekspertu vērtējuma anketas, bet darbs vēl turpinās, jo tika pagarināts grāmatu lasīšanas un novērtēšanas termiņš. "Bērnu žūrijas" ietvaros tika organizēti interesanti pasākumi, piemēram, "Lasītprieks ir uzvarējis!" (RCB Šampētera filiālbibliotēka), kurā spēles, karikatūru zīmēšana mijās ar mīklu minēšanu un loteriju, bet pasākumā "Šlīpse jāņtārpiņam krāsainā burbuļa burvestībā" (RCB Pļavnieku filiālbibliotēka) bērni sacentās pašu sagatavoto burbuļu pūšanā ar niedru salmiņiem, šlīpse siešanā no kalmēm u.c. aktivitātes. Interesantas bija vairāku RCB filiālbibliotēku "Bērnu žūrijas" ekspertu kopīgas tikšanās (RCB Ķengaraga un Pļavnieku filiālbibliotēkas), tajās viņi veidoja kaligrāfiskas zīmes, sacentās dzejoļa rakstīšanas mākslā un mīklu minēšanā. Svinīgs notikums bija RCB filiālbibliotēku bibliotekāru un ekspertu Lielo lasīšanas svētku apmeklējums Ķīpsalas hallē. Novērots, ka 2011. gadā "Bērnu žūrijā" aktīvāk dalību pieteica skolu bibliotēkas, bet, nespējot nodrošināt klašu grupas ar kolekcijas grāmatām, tās tika meklētas un iegūtas RCB filiālbibliotēkās. Šo skolu skolēni aktīvi pieprasīja programmas grāmatas, tad ne reti RCB filiālbibliotēku "Bērnu žūrijas" plaukti bija pavisam tukši, kas samazināja iespējamību piesaistīt savus RCB lasītājus. Jāatzīst, ka izdevuma 1-2 eksemplāri ir nepietiekams skaits, lai aktīvāk iesaistītu bērnus programmā.

Foto: "Bērnu žūrijas" pasākums RCB Šampētera filiālbibliotēkā

Foto: Pasākums RCB Daugavas filiālbibliotēkā

"Ziemeļvalstu bibliotēku nedēļa" 2011. gadā piedalījās 11 RCB filiālbibliotēkas. "Rīta stundas" lasījumi (pasākumi bērniem) pulcēja gandrīz 200 bērnus. Atbilstoši šā gada tematam - "Humors Ziemeļos", grāmatu fragmentu skaļos lasījumus papildināja joki, spēles, krustvārdu mīklu par Ziemeļvalstīm minēšana, notika anekdošu turnīri, tika sacerēti smieklīgi stāsti.

UNESCO lasīšanas veicināšanas programmas **"Stāstu bibliotēka"** ietvaros RCB Bišumuižas filiālbibliotēkā notika pasākumi mazākajiem lasītājiem, piemēram, aplūkojot Dubultu bērnu bibliotēkas vadītājas I.Radziņas darinātās lelles, tapa pasakas un stāsti par to piedzīvojumiem.

Jau vairākus gadus tiek veidotas RCB lasīšanas veicināšanas akcijas un programmas. Iepriekš RCB filiālbibliotēkās populāra bija Vasaras lasīšanas akcija, bet 2011. gadā vēlējāmie bērni piedāvāt ko jaunu un vēl aizraujošāku : lasīšana, praktiska darbošanās, ideju radīšana, spēles un rotaļas, ekskursijas - tas viss **RCB radošo aktivitāšu programmā "Ideju fabrika grāmatā"**. Trīs vasaras mēnešus 21 RCB filiālbibliotēkā vienu līdz trīs reizes nedēļā, bet dažās filiālbibliotēkās - katru darba dienu, bērni tika rosināti līdzdarboties dažādās aktivitātēs. Nodarbību pamatā bija grāmatu lasīšana un, gūstot iedvesmu no tām, radošu darbu veidošana visdažādākajās tehnikās (viena mēneša aktivitāšu plānu skat. "Pielikums Nr.2"). Radošo nodarbību apmeklētība un popularitāte rosināja turpināt iesākto – vairākās RCB filiālbibliotēkās iknedēļas vai ikmēneša pasākumi notika ne tikai vasarā, bet arī visos pārējos gada mēnešos un tiks turpināti arī 2012. gadā.

RCB akcija **"TOP 5"** tika veidota, lai bērnus rosinātu iesaistīties grāmatu vērtēšanā RCB bērnu mājaslapā. Akcijā RCB filiālbibliotēku (RCB Pļavnieku, Sarkandaugavas

filiālbibliotēkas) lasītāji noteica labākās grāmatas, lai tiktu ieteiktas lasīšanai citiem RCB mājaslapā. Citas filiālbibliotēkas iesaistījās, veidojot šo grāmatu izstādes (RCB Jaunciema, Pļavnieku filiālbibliotēkas u.c.). Novērots, ka bērni labprāt TOP 5 grāmatas izvēlējās lasīšanai, tomēr kūtri balsoja par tām mājaslapā.

Izvērtējot pasākumu kopumu bērniem un jauniešiem jāsecina, ka tas ir bijis ļoti intensīvs – RCB organizēti 1564 pasākumi, no tiem bērniem - 1011 (t.i. 65%). 2011. gadā vērojama vēl aktīvāka pērn aizsāktā RCB filiālbibliotēku "saudzības pasākumu" organizēšanas prakse, kad kādas filiālbibliotēkas lasītāju – interesentu grupa kopā ar bibliotekāru piedalās citas filiālbibliotēkas rīkotajā pasākumā. Šādus kopīgus pasākumus lasītājiem organizēja RCB Pļavnieku, Daugavas, Ķengaraga, Sarkandaugavas filiālbibliotēkas un RCB filiālbibliotēka "Rēzna", piemēram, kopīga Jāņu ielīgošana Sarkandaugavā, tikšanās ar rakstnieku Māri Runguli, pasākums "Randiņš ar Viku" u.c. Kopdarbā, apvienojot resursus, sadalot pienākumus, tika panākta augstāka pasākumu kvalitāte, ko apliecina bērnu vēlme šādos pasākumos piedalīties atkārtoti.

Foto: RCB Ķengaraga, Pļavnieku filiālbibliotēku un filiālbibliotēkas "Rēzna" kopīgs pasākums

Foto: RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēkas un filiālbibliotēkas "Rēzna" lasītāju ciemošanās muzejā

Veidojot pasākumus bērniem un jauniešiem, RCB bibliotekāri bijuši radoši - izmantotas visdažādākās formas un metodes, bet populārākās:

- **radošās darbnīcas** - regulāras (reizi nedēļā vai mēnesī) nodarbības, kurās bērni zīmēja, veidoja, līmēja utt., piemēram, animācijas meistardarbnīca RCB ārējā apkalpošanas punktā "Saulaino dienu bibliotēka" BKUS, japāņu galvas rotājumu darbnīca RCB Ķengaraga filiālbibliotēkā, kā arī pasākumi RCB Jaunciema, Pļavnieku filiālbibliotēkās un RCB filiālbibliotēkās "Vidzeme", "Zvirbulis";
- **akcijas**, piemēram, "Šausmu stāstu stāstīšanas vakari", "Smieklu stunda" (RCB Jaunciema filiālbibliotēka), "Lasīšanas rallijs : Pieturvieta -105.lpp.", kurā tika skaļi lasīti grāmatu fragmenti no 105.lpp., ko papildināja viktorīna "Uzmini autoru un grāmatu" (RCB Bērnu literatūras nodaļa);
- **viktorīnas** – regulāras literārās viktorīnas (RCB Pļavnieku filiālbibliotēka), tematiskās viktorīnas "Viss par un ap kaķiem" (RCB Jaunciema filiālbibliotēka), "Ačgārņības", kur no sajauktiem burtiem bija jāveido pareizie vārdi (RCB filiālbibliotēka "Zvirbulis");
- **krustvārdu mīklas** – "Krustvārdu mīklu maratons" (RCB Ilūciema filiālbibliotēka), "Mīklu un jautājumu trešdienas", katru mēnesi citai tematikai (RCB filiālbibliotēka "Vidzeme"), "Grāmata un bibliotēka" (RCB Jaunciema filiālbibliotēka), "Lasīsim, rakstīsim, minēsim" (RCB Pļavnieku filiālbibliotēka);
- **bērnu radošo darbu izstādes** - zīmējumu izstāde "Mana mīļākā rotaļlieta" (RCB Jaunciema filiālbibliotēka), karikatūru par sevi konkurss "Pasmejamies paši par sevi" (RCB Pļavnieku filiālbibliotēka);

- **koncerti** - mūzikas skolu audzēkņu, folkloras kopu, instrumentālo grupu priekšnesumi (RCB Bišumuižas filiālbibliotēka, RCB Bērnu literatūras nodaļa).

Pasākumi pirmsskolas vecuma bērniem

Regulāras attīstošas un izglītojošas nodarbības mazuļiem organizējas gandrīz visas RCB filiālbibliotēkas, pārsvarā tās bijušas tematiskas nodarbības sadarbībā ar pirmsskolas izglītības iestādēm. Mazuļu grupiņas labprāt devās ekskursijās uz bibliotēku, kur iepazīna aizraujošo grāmatu pasauli (RCB Daugavas, Sarkandaugavas, Ķengaraga, Grīziņkalna filiālbibliotēkas un RCB filiālbibliotēka "Rēzna"), bet pie tiem bērnudārzu bērniem, kuri nevarēja atnākt uz bibliotēku, devās paši bibliotekāri (RCB Jaunciema, Imantas, Čiekurkalna filiālbibliotēkas). Nesteidzīgai grāmatu iepazīšanai RCB Bērnu literatūras nodaļas bibliotekāri veidoja interesanto grāmatu kastes, kuras tika nogādātas bērnudārzā. Strādājot ar mazuļiem, arvien populārāki kļuvuši priekšā lasīšanas pasākumi, kas tika papildināti ar viktorīnām, radošām aktivitātēm, ludziņu iestudēšanu, pasaku spēlēm (RCB Imantas, Jaunciema, Ķengaraga, Sarkandaugavas filiālbibliotēkas). Jaunie vecāki kopā ar mazuli bibliotēkā – tā ir biežāk nekā iepriekš skatāma aina, tiek šķirstītas un izmēģinātas dažādās rotaļlietu un rotaļu grāmatu skaņas, spēlētas spēles, zīmēti zīmējumi utt. Ne reti mazuļi tiek uzticēti bibliotekāram pieskatīšanai, kamēr māmiņa vai tētis meklē sev nepieciešamo informāciju.

Interesantākie pasākumi:

- "Pekstiņš, pekstiņš, / Vēl dažs pekstiņš, / Saliek kopā / Iznāk tekstiņš" - pārrunas par dzeju, dzejoļu skaļā lasīšana, dzejoļa inscenējums ar rotaļlietu izmantošanu, dzejoļa varoņu izkrāsošana (RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēka);
- "Balto pasaku valstībā" - I.Ziedoņa "Baltās pasakas" priekšā lasīšana, uzdevumi par meža zvēriem, kas guļ ziemas miegu, dzīvnieku pēdu nospiedumu atpazīšana sniegā, zīmējuma par ziemu veidošana (RCB filiālbibliotēka "Rēzna");
- akcija "Grāmatu tārpiņš" - katra mazuļa izlasītā grāmata audzē tārpiņu garāku (RCB filiālbibliotēka "Vidzeme").

Foto: Grāmatu iepazīšana RCB Bišumuižas filiālbibliotēkā

Foto: Mazuļi RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēkā

Pasākumi jaunākā skolas vecuma bērniem

Jaunākā skolas vecuma bērni ir aktīvi bibliotēku apmeklētāji, viņiem 2011. gadā RCB organizēts vislielākais pasākumu skaits. Pēc mācībām skolā bērni arvien labprātāk pavada laiku bibliotēkās rotaļājoties, spēlējoties, tiekoties ar draugiem. Ilgstoši uzturas bibliotēkās bez vecāku uzraudzības atstātie bērni (pārsvārā no nelabvēlīgas vides), viņu skaits pēdējo gadu laikā ievērojami palielinājies. Pieaug bibliotekāra individuālā darba ar bērnu nozīmība.

Organizējot pasākumus jaunākā skolas vecuma bērniem, 2011. gadā populārākās bija klašu ekskursijas uz bibliotēku un pasākumi par tematiem:

- mājdzīvnieki – piedalīšanās pasākumā kopā ar savu mājas mīluli, stāstījums par to, dzejoļu un dziesmu par mājdzīvniekiem iepazīšana, viktorīnas, rokdarbi un dzīvnieku masku izgatavošana (RCB Bišumuižas, Mežciema, Sarkandaugavas filiālbibliotēkas);
- droša vide bērniem – drošība internetā (RCB filiālbibliotēkas "Vidzeme", "Zvirbulis"), "Radošais pasākums par interneta drošību manā bibliotēkā 2011", par ko saņemts Latvijas interneta asociācijas projekta "Net-Safe Latvia" atzinības raksts (RCB filiālbibliotēka "Strazds");
- latviešu gadskārta un godi (RCB Bolderājas filiālbibliotēka un RCB filiālbibliotēkas "Rēzna", "Pūce").

Interesanti pasākumi:

- konkurss "Bet kā ar princesēm", kura dalībniekiem bija jāzīmē, jāapraksta vai kā citādi jāattēlo (fotogrāfijas, veidojumi dažādos materiālos) īstas princeses. Konkursa noslēgumā - tikšanās ar "Princešu grāmatas" autori I.Samausku un tematiskas izstādes iepazīšana par šodienas pasaules princesēm (RCB filiālbibliotēka "Vidzeme");
- "Grāmatu puzzle : Valodas rotaļas" - literārās spēles, komandu sacensības rotaļās, veiklībā, atraktivitātē un radošumā. Puzzles veidošana no grāmatu vāku attēliem, šo grāmatu iepazīšana, stāstu rakstīšana, to teatralizēts atveidojums un vērtēšana (RCB filiālbibliotēka "Pūce");
- akcija filiālbibliotēkas rotaļu stūrīša papildināšanai "Uzmanību, uzmanību! No bibliotēkas aizmucis pērtiķis ar draugiem! Izsludinām meklēšanu! Pepija Garzeķe". Akcijas gaitā lasītāji uzzināja, ka vairākas rotaļlietas no bibliotēkas ir "aizceļojušas", viņi tika aicināti dāvēt rotaļlietas bērnu stūrīša atjaunošanai, atsaucība bija liela - gan vecāki, gan bērni uz bibliotēku nesa savas rotaļlietas, mainīja tās un izmantoja iespēju paši izvēlēties vietu, kur tās novietot (RCB Ilģuciema filiālbibliotēka).

Foto: Pasākums RCB filiālbibliotēkā "Vidzeme"

Foto: RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēkas lasītāju aktivitātes pagalmā

Pasākumi vidējā skolas vecuma bērniem (pusaudžiem)

Pusaudži ir bieži bibliotēkas apmeklētāji, bet ne reti priekšroka tiek dota datoru izmantošanai, bet literatūra parasti tiek iepazīta mācību programmas ietvaros. Lai bibliotēkā veidotu pusaudžiem saistošu vidi un tā veicinātu grāmatu iepazīšanu, iekārtotas telpas RCB Ķengaraga filiālbibliotēkā un filiālbibliotēkā "Pārdaugava", bet atsevišķās RCB filiālbibliotēku pieaugušo nodaļās ir izveidotas zonas pusaudžiem (RCB Juglas filiālbibliotēkas un RCB filiālbibliotēkās "Strazds", "Vidzeme"). Atklājot krājuma "bagātības", regulāri tika veidotas tematiskās izstādes par populāriem tematiem, piemēram, "Īpaša izstāde pusaudžiem" - tematiskais koferis par stilu, modi, mīlestību (RCB Bērnu literatūras nodaļa), "Kāpēc 1+1=2?" (RCB Grīziņkalna filiālbibliotēka) u.c. Arvien vairāk bibliotekāri pasākumu sagatavošanā un to novadīšanā iesaistīja pašus pusaudžus, piemēram, lasītāju grupa (5.-7.klašu skolēni) veidoja priekšnesumus (teātra izrāde, dzejas priekšlasījumi), ar kuriem iepriecināja dienas centra jauniešus ar garīgās uztveres traucējumiem (RCB Ķengaraga filiālbibliotēka); Lieldienu pasākums speciālās skolas bērniem, kurā rotaļas un spēles novadīja pusaudži (RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēka), pasākums "Mūmamma un slīdkalniņš", kurā mazākajiem bērniem demonstrēto filmu veidoja vecāko klašu skolēni (RCB filiālbibliotēka "Strazds"), vairākus pasākumus organizēja RCB Mežciema filiālbibliotēkas lasītāju (skolēnu) grupa - "Mīluļu diena", "Gardēžu diena" un "Spociņu diena", kur paši gan gatavoja ielūgumus, gan rakstīja scenārijus, gan palīdzēja izveidot literatūras izstādes un arī piedalījās to novadīšanā.

Sadarbībā ar skolām, populāri bija novadpētniecības pasākumi : ekskursijas apkāmes skolu skolēniem, prezentācijas interesentiem un klašu kolektīviem (RCB Bolderājas, Daugavas, Ķengaraga, Sarkandaugavas filiālbibliotēkas un filiālbibliotēkas "Rēzna", "Zvirbulis"), praktisko iemaņu apguves pasākumi, piemēram, "Mans dzimtas koks" par ciltskoka veidošanas principiem (RCB filiālbibliotēka "Rēzna").

2011. gadā rīkotajos pasākumos tika aicināti piedalīties visi interesenti:

- ekskursijas Rīgā un Latvijā - Latvijas kultūras muzeja "Dauderi" apmeklējums (RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēka un RCB filiālbibliotēka "Rēzna"); Tērvetes iepazīšana (RCB Bolderājas filiālbibliotēka), sporta zirgu staļļu apmeklējums Bergos (RCB filiālbibliotēka "Strazds");
- tikšanās ar rakstniekiem un interesantām personām – "Spēle ar Runguli" (RCB Ķengaraga filiālbibliotēka un RCB filiālbibliotēka "Rēzna"), "Randiņš ar Viku" (RCB Pļavnieku filiālbibliotēka), M. Bērziņš (RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēka), I.Zandere (RCB filiālbibliotēka "Zvirbulis") u.c.;
- pasākumi meitenēm - "Nagi zied Ziemassvētkiem : Manikīrs" (RCB Pļavnieku filiālbibliotēka), "Ko darīt ar maniem matiem? : Frizieres padomi" (RCB Bišumuižas filiālbibliotēka), "Meiteņu koferis" ar populārām grāmatām un meistarklase par ziedu – piespraužu veidošanu (RCB Bērnu literatūras nodaļa);
- vides pulciņu regulārās nodarbības interesentiem – "Vides eksperimenti" 1.-4.kl. "Dabas detektīvi" 1.-8.kl. (RCB Ilģuciema filiālbibliotēka);
- šaha turnīri (RCB Ķengaraga filiālbibliotēka), "Talantu fabrika" (RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēka), droša interneta dienas (RCB Ķengaraga filiālbibliotēka un RCB filiālbibliotēka "Vidzeme"), "Raganu dancis spoku pilī : Maskots jampadracis" (RCB filiālbibliotēka "Zvirbulis") utt.

Interesanti pasākumi:

- "Kurš te saprot dzeju?" – pasākums veltīts Dzejas dienām, kura dalībniekiem bija jāveic dažādi uzdevumi - jānoskaita alfabēts, tad tas jānoskaita apgriezti - no beigām, jālasa mēles mežģī, kopīgi jā sacer dzejolis, tas jāattēlo zīmējumā. Bērniem tika uzdots arī mājas darbs – iemācīties dzejoli un to attēlot ar teatralizētu elementu palīdzību.

Priekšnesuma laikā bibliotēka uz laiku pārvērtās par teātra skatuvi, kur visiem dalībniekiem noslēgumā - aplausi un balvas (RCB Iļģuciema filiālbibliotēka);

- jautrs un veselīgs pasākums – vingrošana, lai ievirzītu bērnu nevaldāmo enerģiju labvēlīgā gultnē un ”atrautu” darbiniekus no krēsla pie datora. Pasākumos izmantots You Tube muzikālais pavadījums (RCB filiālbibliotēka ”Zvirbulis”).

Pasākumi vecāko klašu skolēniem (jauniešiem)

Organizējot pasākumus vecāko klašu skolēniem, īpaši svarīgas ir bibliotekāra zināšanas un prasme tematu atklāt interesanti. Nozīmīga ir arī uzdrīkstēšanās stāties tik prasīgas auditorijas priekšā. Dažu RCB filiālbibliotēku bibliotekāriem tas izdevies teicami:

- literārās stundas - ”M. Zīverta daiļrade”, ”Latviešu mīlas dzeja” (RCB filiālbibliotēka ”Rēzna”), L.Dreižes grāmatas ”Nepabeigtais skūpstis” atvēršanas svētki (RCB Bērnu literatūras nodaļa), tikšanās ar rakstniekiem – N.Ikstena (RCB Bērnu literatūras nodaļa), jaunākās literatūras apskati vecāko klašu skolēniem (RCB Čiekurkalna filiālbibliotēka);
- radoši projekti – ”...Un citi svētki” kolāžu veidošana (RCB Bērnu literatūras nodaļa); ”Nacionālais romānu rakstīšanas mēnesis” - jauno autoru tikšanās un romānu rakstīšana bibliotēkā (RCB Bērnu literatūras nodaļa); ”Ķengarags: pagātne, tagadne un nākotne” - novadpētniecības projekts (RCB Ķengaraga filiālbibliotēka);
- tikšanās ar interesantām personām - mūziķis A.Auzāns, sporta žurnāla ”The Best Magazine” redaktors I.Cīrulis u.c. (RCB filiālbibliotēkā ”Kurzeme”), pārstāvji no Rekrutēšanas un Jaunsardzes centra (RCB filiālbibliotēka ”Zemgale”);
- atsevišķi tematiskie pasākumi - ”Esi brīvprātīgais! Uzdrošiniies mainīt!”, (RCB Bērnu literatūras nodaļa), aptauja ”16+” par labāko un aizraujošāko grāmatu par mīlestību (RCB Bērnu literatūras nodaļa), diskusija ”Grāmata vai internets?” (RCB filiālbibliotēka ”Pārdaugava”) u.c.

Ģimenes iesaistīšana lasīšanas veicināšanā

Ģimenes iesaistīšana lasīšanas veicināšanā ir ļoti nozīmīga, tāpēc RCB bērnu mājaslapas sadaļā ”Info vecākiem” ir ievietota informācija un materiāli par lasīšanas nozīmību un populārākajiem bērnu literatūras izdevumiem. Par šiem tematiem RCB bibliotekāri stāstīja, piedaloties vecāku sapulcēs bērnudārzos un skolās, tika izplatīti publicitātes materiāli – plakāti, bukleti. Bieži vecāki kopā ar bērniem piedalījās radošo nodarbību aktivitātēs (programma ”Ideju fabrika grāmatā” un regulāras radošas nodarbības atsevišķās RCB filiālbibliotēkās) atbalstot, palīdzot un arī pašiem iesaistoties interesantu lietu pagatavošanā. Vairākās RCB filiālbibliotēkās bērnu nodaļās izveidots tematisks plaukts vecākiem, kur novietota literatūra par bērnu vecuma posmiem, audzināšanu, brīvā laika pavadīšanas iespējām utt. (RCB Imantas filiālbibliotēka, RCB filiālbibliotēka ”Pārdaugava” u.c.), bet pieaugušo nodaļās izvietota informācija par bērnu krājumu un pasākumiem. Atsevišķās RCB filiālbibliotēkās (RCB Sarkandaugavas, Ķengaraga filiālbibliotēkas un RCB filiālbibliotēka ”Vidzeme”) jau tradicionāli ir pasākumi, uz kuriem tiek aicināta ģimene, ne tikai mazuļi kopā ar vecākiem, bet arī pusaudži ar vecmāmiņām, vectētiņiem. Ģimenēm tika organizēti : ”Māmiņu klubs” (RCB filiālbibliotēka ”Rēzna”). ”Ģimenes svētki” (RCB Bolderājas filiālbibliotēka), konsultāciju stundas vecākiem ”Padomi vecākiem” ar bērnu attīstības speciālistu līdzdalību (RCB Ķengaraga filiālbibliotēka), sastādīts bibliogrāfiskais saraksts ”Ģimenē aug bērns” (RCB Ķengaraga filiālbibliotēka).

Interesanti pasākumi:

- "Saturieties meitenes! Vecmāmiņas nepadodas!" - ieskats 60. gados, kad vecmāmiņas bija mazmeitu vecumā. Pasākuma gaitā - meiteņu komandu sacensības (pašu sacerēti dzejoļi, pogas piešūšana, garšīgākās sviestmaizes pagatavošana u.c.), "Intelektuālās sacensības" vecmāmiņām (jāturpina sešdesmito gadu dziesmu teksti un dzejoļu rindas), 60. gadu frizūru un tērpu demonstrējums, mūsdienu modes un frizūru skate, kā arī vecmāmiņu demonstrēto 60. gadu deju soļu apgūšana (RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēka);
- "Kāpēc jaukā novakarē, / Lai es būtu bēdīgs? / Māmiņa man soļo blakus, / Blakus ir mans tētis! J.Osmanis" - ģimenes dienai veltīts pasākums, kurā deju kolektīva priekšnesums mijās ar orientēšanās spēli vecākiem – izmantojot speciālas norādes, bija jāatrod pieaugušo nodaļas krājumā paslēptus žetonus, kurus vēlāk varēja apmainīt pret balvām. Pieaugušo aktivitāšu laikā bērni varēja veidot apsveikuma kartītes vecākiem radošajās darbnīcās (RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēka).

Bibliotēkas lasītāju interešu izpēte. Interešu grupu darbs

2011. gadā RCB veikti vairāki lokāli pētījumi:

- Kas bērniem patīk / nepatīk bibliotēkā, ko gribētu mainīt, lai bibliotēkā būtu interesanti? Lasītāju domas aptaujas anketā noskaidroja RCB Čiekurkalna filiālbibliotēkas bibliotekāri. Saņemtas vairāk kā 100 atbildes, kurās bērni norāda, ka visvairāk bibliotēkā patīk lasīt grāmatas (57 %), datoru lietošana interesē 14 % aptaujāto, bet kā netīkams ir gan troksnis (6%), gan arī klusums (7%). Bērni gribētu bibliotēkā vairāk spēles, kas tiek izsniegtas uz mājām, vairāk pasākumus un lasīšanas konkursus, ilgāku darba laiku, visur virsrakstus "Bibliotēkā ir forši!", iespēju taisīt koka lietas utt.
- Cik aktīvi pusaudži apmeklē bibliotēkas un kādus pakalpojumus izmanto? Aptauju veica RCB Daugavas filiālbibliotēkas bibliotekāri. Aptaujas dati atklāja, ka biežāk bērni apmeklē bibliotēku reizi mēnesī, lielākā daļa tāpēc, lai iegūtu papildinformāciju mācībām, bieži ir nepieciešama bibliotekāra palīdzība. Bibliotēkā bērni vēlas saņemt plašu pakalpojumu klāstu, bet iespēja lasīt "foršas" grāmatas ir pirmajā vietā. Bērni norāda, ka ir maz informācijas par RCB mājaslapu un pieejamiem e-resursiem. Aptaujas dati apliecināja, ka nepieciešams veidot bibliotekārās stundas, kuras jau iekļātas 2012.gadā.
- Aptaujā "Man RCB filiālbibliotēkā „Pūce” patīk..." lasītāji norādīja - zēniem svarīga ir datoru pieejamība, printēšanas un kopēšanas iespējas, viņi uzsvēra, ka nozīmīgs bibliotēkā ir klusums, bet meitenēm būtiska likās iespēja pašķirstīt žurnālus, grāmatām atvēlēta mazāka nozīme, svarīga ir laipna un saprotoša attieksme.
- Populāras bija ekspresaptaujas – "Mūsdienu bibliotēkas galvenās vērtības" (RCB Daugavas filiālbibliotēka), "16+ : Labākā un aizraujošākā grāmata par mīlestību", "Populārākās sievietes Latvijā un pasaulē", "Izdomā asprātīgu nosaukumu grāmatai" (RCB Bērnu literatūras nodaļa) u.c.
- Rosinot piedalīties aptaujās, tika popularizēta RCB bērnu mājaslapa. Bērni iesniedza atbildes uz jautājumiem – "Interesantākais internetā" (192 respondenti), kurā bērni nosauca biežāk apmeklētās interneta vietnes, spēlētās spēles un interesantākos tematus, "Kas tev patīk bibliotēkā?", "Kāds bija tavš interesantākais joks?", "Kāda bija jaukā dāvana, ko saņēmi Ziemassvētkos?" u.c. (rezultātus skat. www.rcb.lv/kids). Līdzdalību aptaujās veicināja atsevišķu RCB bibliotekāru (RCB filiālbibliotēku "Zemgale", "Vidzeme", "Zvirbulis") atsaucība un balvas – jaunas un interesantas grāmatas, kā arī iespēja savu atbildi skatīt publicētā mājaslapā.

Darbs ar bērniem ar īpašām vajadzībām

Vairākumam no specializētajām mācību iestādēm - skolām, dienas centriem - ir sekmīga sadarbība ar kādu no RCB filiālbibliotēkām. Ieskatam paveiktajā, dažas no realizētajām RCB filiālbibliotēku aktivitātēm bērniem ar īpašām vajadzībām:

- RCB Ķengaraga filiālbibliotēkā pasākumi Dienas aprūpes centra jauniešiem ar garīgās uztveres traucējumiem – ”Joku diena + mazas smieklīgas izrādes”, ”Runāsim par etiķeti” (tematiski pasākumi), ”11.jūnijs – pasaules šokolādes diena” (grāmatu apskats + interesanti fakti + šokolādes gardumu degustācija), ”Mēs mīlam Latviju” (dzejas pēcpusdiena), dienas aprūpes centra jaunieša - dzejnieka S.Saveljeva jauno dziesmu prezentācija u.c.;
- RCB filiālbibliotēkā ”Rēzna” regulāri pasākumi bērniem un jauniešiem ar garīgas attīstības problēmām - krāsaino smilšu darbnīca kopā ar studiju ”Dabas vēstniecība”; tikšanās ar ceļu policijas pārstāvjiem par drošību uz ielas, rotaļas, kustību un vienkāršotas prāta spēles u.c.;
- RCB Sarkandaugavas filiālbibliotēkā pasākumi speciālās skolas bērniem - radošas aktivitātes (krāsošana, līmēšana, origami), tautas dziesmas un rotaļas, svētku koncerts, teatralizēts uzvedums ar uzdevumiem skatītājiem, dāvanas;
- RCB Čiekurkalna filiālbibliotēkā bērniem ar kustību traucējumiem - grāmatu nomaiņa reizi 2 nedēļās rehabilitācijas centrā ”Mēs esam līdzās”, regulāri tematiskie pasākumi;
- RCB Daugavas filiālbibliotēkā organizēti 12 pasākumi speciālās skolas bērniem – ”Latvijas autori bērniem”, ”Ceļvedis dabā”, ”Ziemassvētku pasākums” u.c.;

Speciālo mācību iestāžu bērniem pasākumus organizējuši arī RCB Juglas, Torņakalna filiālbibliotēku un RCB filiālbibliotēku ”Zvirbulis”, ”Vidzeme”, ”Strazds” bibliotekāri – radošo darbu izstādes, tematiskas tikšanās, ekskursijas uz bibliotēku.

Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem un jauniešiem, to iespējamie risināšanas ceļi

Bibliotekāru darbā ar bērniem un jauniešiem tiek minētas vairākas problēmas, kuras diemžēl atkārtojas gadu no gada:

- Atsevišķu pusaudžu uzvedība šodien ne reti rada konfliktus gan saskarsmē ar bibliotekāriem, gan ar bibliotēku apmeklētājiem – skaļa uzvedība, necenzētu vārdu lietošana, bibliotēkas noteikumu neievērošana, datoru un aprīkojuma bojāšana. Dažkārt konfliktu novēršanā jāiesaista pašvaldības policija, jāliedz uz laiku bibliotēkas pakalpojumu pieejamība.
  - *Nepieciešamas atkārtotas pārrunas ar bibliotekāriem, skaidrojot pusaudžu sliktas uzvedības cēloņus.*
  - *Nepieciešams detalizēts bibliotēkas noteikumu skaidrojums, nosakot pārkāpuma pieļaujamās un nepieļaujamās robežas.*
  - *Vēl joprojām bibliotēkas nav interesantas pusaudžiem – vizuālais noformējums, izdevumu piedāvājums – maz jauno mediju izdevumu.*
  - *Jāveicina bibliotekāru vēlme sadarboties ar pusaudžiem. Jāveido apmācību programmas darbam ar šo auditoriju.*
  - *Jārod jaunus risinājumus darbinieku motivēšanai – atzinība par labāk veikto darbu (finansiāla un arī emocionāla).*
- Katru gadu vasaras brīvlaikā RCB un tās filiālbibliotēkās aktuāla ir bērnu nodrošināšana ar izdevumiem no skolu ieteicamās literatūras sarakstiem – bērniem lasīšanai tiek ieteikti veci izdevumi, grūti pieejami, nolietoti, estētiski nepievilcīgi

- *Nepieciešama sadarbība un koordinācija ar ne tikai ar skolu bibliotekāriem, bet arī ar atsevišķu priekšmetu, īpaši, literatūras pasniedzējiem. Pedagogiem ne reti trūkst zināšanu par jaunākajiem un populārākajiem bērnu izdevumiem un par to, kādi izdevumi ir pieejami bibliotēkās.*
- Vēl joprojām aktuāla ir aizliegtu mājaslapu (vardarbīgu, pornogrāfiska satura) brīva pieejamība datoros, ko izmanto bērni
  - *Nepieciešama interneta satura filtru uzstādīšana, bērniem kaitīgu mājaslapu pieejamības ierobežošanai.*
- Jāveicina bērnu un pusaudžu lasīšanu valstiskā mērogā.
  - *Nepārtraukti jāinformē sabiedrību par lasīšanas nozīmību, jāpopularizē lasīšanu (klipi TV, saukļi žurnālos, bukleti utt.). Vēlams metodisko materiālu izstrāde, kuros ir interesantu, netradicionālu ideju piedāvājums bibliotēku darbā ar dažādu vecuma grupu bērniem.*

Pārskatā iekļautie foto: V.Poļakovs, D.Ģeibaka, RCB filiālbibliotēku arhīvs

RCB struktūrvienību pārskatus apkopoja
 RCB Bibliotēku dienesta galvenā bibliotekāre
 I. Stranga

RCB un tās filiālbibliotēku statistisko rādītāju par darbu ar bērniem un jauniešiem izpēte 2011. gads

0 – zemākais procentuālais apmeklējumu skaits

0 – augstākais procentuālais apmeklējumu skaits

2011.g.	Bibliotekāri skaits kopā	Bibliotekāri darbam ar bērniem	Pasākumu skaits kopā	Pasākumi bērniem	% bērni no kopējā lasītāju skaita	% bērni no kopēja apmeklējumu skaita	% bērni no kopējā izsniegumu skaita
Biķernieku	2	0	14	14	27	22	19
Bišumuižas	3	0	31	10	25	25	21
Grīziņkalna	4	0	97	30	18	15	13
Kurzeme	3	0	21	0	27	15	14
Pūce	3	0	16	14	31	34	17
Torņakalna	3,5	0,5	21	11	18	15	11
Avots	5,5	1	29	29	17	12	19
Bolderājas	5	1	50	45	34	25	27
Daugavas	6	1	175	56	22	21	12
Iļģuciema	5	1	55	32	26	16	16
Jaunciema	2	1	21	20	36	33	25
Mežciema	3	1	47	29	41	53	32
Strazds	5	1	33	12	33	17	26
Sampētera	5	1	37	33	31	25	19
Zemgale	4	1	42	32	31	25	19
Ziemeļblāzmas		1			33	30	11
Zvirbulis	4,5	1,5	105	61	38	38	25
BKUS punkts	2	2	41	39	62	48	52
Čiekurkalna	5	2	71	53	30	23	22
Imantas	8	2	70	70	33	22	18
Juglas	6	2	32	16	17	11	12
Ķengaraga	7	2	116	62	32	38	22
Pārdaugava	10	2	45	26	29	18	16
Pļavnieku	8	2	78	70	33	31	22
Rēzna	7	2	32	24	28	15	12
Vidzeme	10	2	163	103	22	18	13
Sarkandaugavas	7	3	80	80	39	31	27
RCB		4	42	40	22	12	13
Kopā (pasākumu sk.)			1564	1011			

**RCB un tās filiālbibliotēku
radošo aktivitāšu programmas
"Ideju fabrika grāmatā"
plāns 2011.g. jūnijam**

Radošā darbnīca	RCB filiālbibliotēka	Laiks
 "Tauriņu uzlidojums" (tauriņu krāsošana, veidošana no plastilīna, līmēšana no salvetēm)	Filiālbibliotēka "Avots" (Stabu iela 64, tel.: 67311904)	ceturtdienās - plkst. 10.00-12.00
"Radošā darbnīca" (ilustrāciju veidošana izlasītajai grāmatai un arī iespēja veidojot īsus uzvedumus, parādot savu radošo izdomu pārgērbjoties, veidojot frizūras un grīmu, sastādot scenāriju un iestudējot nelielas ainiņas)	RCB Bišumuižas filiālbibliotēka (Bauskas iela 180, tel.: 67620866)	informācija bibliotēkā
"Tauriņu mēnesis" (rotājumu bibliotēkai veidošana)	RCB Bolderājas filiālbibliotēka (Gaigalas iela 3, tel.: 67443259)	trešdienās - plkst. 12.00-14.00
"Mans mīļākais rūķītis" (viss par rūķiem: zīmēšana, veidošana, līmēšana)	RCB Čiekurkalna filiālbibliotēka (Čiekurkalna 1.līnija 64, tel.: 67368844)	otrdienās, trešdienās, ceturtdienās - plkst. 12.00-16.00
Radošo darbiņu darbnīca – nodarbības, meistarklases un citas aktivitātes (darbiņi no papīra, filcēšana, zīmēšana, adīšana, tamborēšana –somiņa mobilajam telefonam, dekoratīvo kociņu veidošana)	Daugavas filiālbibliotēka (Maskavas iela, tel.: 67262737)	ceturtdienās - plkst. 14.00-16.00
"Pasaku ballītes zvaigznes" (Kā kļūt par modes mākslinieku? Jauno tērpu kolekciju izveidošana pasaku tēliem: Sarkangalvītei, Princesītei u.c.)	Grīziņkalna filiālbibliotēka (Alauksta iela 10, tel.: 67273678)	darbdienās - plkst. 11:00-13.00
"Būvējam pasaku pilsētu "Sapniši" (pilsētas, kurā dzīvo grāmatu personāži, izveidošana - tiks gatavots viss, kas attiecas uz iemīļotās grāmatas varoni (pats tēls, viņa māja, mājdzīvnieks utt., pie gatava darbiņa jāpievieno neliels apraksts par personāžu)	Jaunciema filiālbibliotēka (Gaileņu iela 5, tel.: 67348850)	darbdienās - plkst. 14.00 -17.00
"Juglas amatnieki" (ideju no grāmatām realizēšana)	Juglas filiālbibliotēka (Brīvības iela 430a, tel.: 67521669)	informācija bibliotēkā
"Dažādas meistarklases" (papīra locīšana, gleznas no dabas materiāliem, Veidošana no pērlītēm, pasakas sacerēšana)	Ķengaraga filiālbibliotēka (Maskavas iela 271a, tel.: 67262854, 67262861)	mēneša katras otrās un ceturtais nedēļas otrdienās - plkst. 15.00

"Rakstām savu grāmatu" (idejas, ilustrācijas, apkopojums)	Mežciema filiālbibliotēka (Hipokrāta iela 29, tel.: 67530881)	ceturtdienās - plkst. 12.00-13.00
"Radošās darbnīcas" ("Klausos mūziku un zīmēju izjūtas", "Kopēju slavena mākslinieka darbu", "Veidosim no papīra!" - interesantas idejas no interneta u.c.)	Filiālbibliotēka "Pārdaugava" (Dzirciema iela 26, tel.: 67037423)	ceturtdienās - plkst. 10.00–12.00
"Radoša darbnīca" (origami veidošana, atsevišķu un kopīgu kolāžu par Pļavniekiem izveidošana, atstājot uz tām savus pirkstu nospiedumus, apsveikumu kartiņu no dabas materiāliem izgatavošana, dāvaniņu saiņošanas prasmes apgūšana)	Pļavnieku filiālbibliotēka (Salnas iela 8, tel.: 67137089, 67136660)	trešdienās - plkst. 15.00-16.00
"Knaģu maģija" (viss no no knaģiem, - dekoratīvu priekšmetu un rotaļlietu (saulītes, lidmašīnas, tauriņus u.c.) izgatavošana)	Filiālbibliotēka "Pūce" (Saharova iela 35, tel.: 67178548)	15.-17.jūnijs plkst. 10.00-12.00
"Brīnumu ražotne" (viss no papīra - papīra plastika, papīra dārzis, papīra brīnums- grāmata)	RCB Bērnu literatūras nodaļa (Brīvības iela 49/53, tel.: 67037130)	informācija bibliotēkā
"Brīnumzeme" (katras nedēļas pasākumi veltīti noteiktai tēmai, atbilstoši tai - erudīcijas spēles, zīmēšana, rokdarbi, apgleznošana, lasīšana utt.)	Filiālbibliotēka "Rēzna" (Lomonosova iela 14, tel.: 67144930)	otrdienās, trešdienās un ceturtdienās - plkst. 11.00 – 14.00
"Atnācu, ieraudzīju, uztaisīju" (lielas kolāžas "Sarkandaugava mūsu acīm" veidošana)	Sarkandaugavas filiālbibliotēka (Aptiekas iela 14, tel.: 67392553)	trešdienās plkst. 17.00-18.00, sestdienās plkst. 14.00-16.00
"Burvīgu pārvērtību darbnīca" (moto – Veco žurnālu jautra dzīve!žurnālu izmantošana, veidojot rokdarbus: krelles, kollažas, gleznas, aplikācijas un citus rotājumus)	Šampētera filiālbibliotēka (Lielirbes iela 6, tel.: 67459900)	ceturtdienās - plkst. 11.00-13.00
"Saudzēsim Latvijas dabu !" (filmu par Latvijas dabu skatīšanās, konkursi)	Torņakalna filiālbibliotēka (Indriķa iela 8a, tel.: 67089676)	sestdienās
"Lapsiņas Bellas radošā darbnīca" - "Cimos pie omītes": papīra darbi (būvējam lauku sētu; kas tur dobē?; nevīstošā puķu dobe; kas teica....?)	Filiālbibliotēka "Vidzeme" (Brīvības gatve 206, tel.: 67181217)	otrdienās, ceturtdienās – 14.00-16.00
"Radošā darbnīca" (puķu podu apgleznošana un kolāžu "Mana mīļākā grāmata" veidošana)	Filiālbibliotēka "Zemgale" (Graudu iela 59, tel.: 67622130)	trešdienās - plkst. 13.00-15.00
"Ziedu simfonija" (kolāžas un dzīvo ziedu kompozīciju veidošana)	Filiālbibliotēka "Zvirbulis" (Lapu iela 24, tel.: 67611935)	otrdienās, trešdienās - plkst. 11.00–13.00